

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILINI O 'QITISHDA TURLI
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**

Qazaqova Sarvinoz Jahongir qizi

Guliston Davlat Pedagogika Instituti

2-bosqish magistr talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ichsinf ona tili darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'quvchining shaxsiy takomillanishi, rivojlanishi, bilim olishidagi roli haqida

Kalit so'z: Innovatsiya, texnologiya, pedagogika, metod, interfaol metodlar, shaxsiy takomillanish

Bugungi ta'lim jarayoni vaqtida interfaol uslublar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv darslari jarayoni mobaynida foydalanishga bo'lgan intilish, e'tibor kundan – kunga ortib bormoqda. O'qituvchi ushbu jarayonda o'quvchining shaxsiy takomillanishi, rivojlanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga muhit yaratadi va shuning bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik funksiyasini ham bajaradi. Innovatsiya (inglizcha innovation) – yangilik kiritish, yangilikdir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon, shuningdek o'qituvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda asosan interaktiv metodlardan keng foydalaniladi.

Ma'lumki, ona tili darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning yuzdan ortiq turi mavjud bo'lib, ularning ayrimlari tajriba-sinovdan o'tib, yaxshi natija ko'rsatgan. Keng qo'llaniladigan usullar – “Klaster”, “Aqliy hujum”, “Davom ettir”, “Taqqidmot”, “Blits-so'rov”, “Muammoli vaziyat” kabilardan foydalanib, darsda keng ko'lamli natijalarga erishish mumkin. Darsning o'tilgan mavzuni so'rash jarayonida “Sinkveyn”, “Teskari test”, “Aql charxi” uslublarini, yangi mavzuni tushuntirish vaqtida “Insert”, “Pinbord”, “Zinama-zina”, “Bumerang” texnologiyalarini, mavzuni mustahkamlash jarayonida “Venn diagrammasi”, “Baliq

skeleti”, “Nima uchun?”, “Qanday?”, “Konseptual jadval”, “Nilufar guli” kabi grafik tashkil yetuvchilar hamda “Tushunchalar tahlili”, “T-jadval”, “Rezyume”, “Kungaboqar”, “Charxpalak” metodlarini, uyga vazifa berishda “FSMU”, “Klaster”, “BBXB” texnologiyalarini dars mobaynida qo’llash dars samaradorligini ta’minlab, o’quvchilarning bilimini oshirishga yordam beradi. Innovatsion texnologiyalarni boshlang’ich sinflarning ona tili darslarida joriy etishning eng ahamiyatli jihatlaridan biri - bu o’quvchilarning o’z fikr va g’oyalarini bayon qilishga yo’naltirilgan harakatlarning rag’batlantirilib borilishidir.

Masalan, boshlang’ich sinflarda ona tili darslarida aniq fan bo’lganligi uchun o’qituvchilarda fikr va g’oyalar muammoli vaziyatlar orqali turmushda uchraydigan muommoli holatlar va undan chiqib ketishning maqbul yo’llarini topishga yo’naltirilgan bo’lishi kerak. Kundalik hayotdagi ehtimoliy munosabatlarni, tabiat va tabiiy hodisalarning o’rtasidagi aloqalarni badiiy ko’rinishi tarzida yoritish asosida vujudga keltirilgan muammolarni hamkorlikda, ro’lli o’yinlar orqali hal etishi mumkin. Bunday syujetli - ro’lli o’yinlarni jamiyat yoki tabiatga bog’liq darslikdagi maqsadlardan va mashqlardan oladi. Innovatsion texnologiya asosida tashkil qilingan darsning samaradorligi an’anaviy dasrdan ko’ra ancha yuqori bo’ladi. Sababi unda o’quvchilarga mavzu yanada tushunarliroq bo’lishi maqsadida turli xil texnika va texnologiyalardan foydalaniladi. Texnika-biror maqsadi muvaffaqiyatli bajarish uchun qo’llaniladigan usullar, vositalar va texnologiyalarni ifodalovchi umumiy bir tushuncha. Bu dasturiy, mexanik, elektr, optika yoki boshqa sohalarda qo’llaniladigan vositalar va tizimlarni o’z ichiga oladi. Texnologiya-ilg’or usullar, vositalar va texnik vositalarni amalga oshirish orqali foydalaniladigan, ma’lim bir maqsadni muvaffaqiyatli bajarish uchun qo’llaniladigan xususiy tizim va barchasini ifodalovchi umumiy tushunchadir[6]. Texnologiya – biror ishda, mahoratda, san’atda qo’llaniladigan usullar, yo’llar yig’indisi. Ilg’or texnologiya vositalardan foydalanish o’quvchilarda darsga bo’lgan qiziqishni yuqori darajada oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli pedagog dars jarayonini tashkil etishda innovatsion texnologiyalardan unumli foydalanishi zarur. Innovatsion ta’lim texnologiyalarini dars jarayoniga tatbiq etish o’qituvchida quyidagi bilim va ko’nikmalar bo’lishini talab etadi: -AKT bo’yicha

puxta ko'nikmaga ega bo'lishi; -ilg'or ta'lim texnologiyalarini puxta egallashi; -yangi pedagogika texnologiyalar bilan birgalikda xorijiy texnologiyalardan xabardor bo'lishi; -ta'lim jarayonini tashkil etishda didaktik o'yin va interfaol usullardan keng foydalana olishi; -dars mobaynida turli harakatli o'yinlardan foydalanishi; -o'z ustid uzluksiz ishlashi, yangiliklardan doimiy ravishda xabardor bo'lishi lozim. Innovatsion texnologiyalardan foydalanilgan darslarning samaradorligi nima uchun yuqori bo'ladi? Sababi innovatsion texnologiyalardan foydalanilgan darslarda o'qituvchi dars jarayonini tashkil etishdan oldin uning har bir qismi va bo'limini foydalanayotgan AKT vositalariga kirgizishi, ya'ni darsdan oldin uni to'liq har bir daqiqasigacha ishlab chiqishi, qo'shimcha material va vositalar uchun yanada izlanishi zarur. Hozirgi kunda ta'lim tizimida qo'llanilayotgan innovatsion texnologiya va metodlar o'quvchilarning yuksak bilim cho'qqilarini egallab, ularni fikrlashga, o'z shaxsiy va mustaqil qarashlarga ega bo'lishida katta ahamiyat kasb etmoqda. Har bir o'qituvchi dars o'tishdan oldin darsda qo'llaydigan innovatsion pedagogik texnologiyalarning har bir elementigacha puxta o'rganishi va tadqiq qilishi lozim. Tabiiyki, o'qituvchining o'z ustida ishlashi dars samaradorligini oshirish va uni yanada takomillashtirishi uchun zamin yaratadi. Ta'lim jarayonini zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etish pedagogik jarayonning ham yaxshilanishiga olib keladi. Chunki elektron adabiyotlar, turli xildagi multimedion mashqlar va slaydlarni tayyorlash pedagog, kompyuter dasturchilari va ma'lum soha mutaxassislarini bir maqsad asosida birlashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish uchun hissa qo'shadi.

XULOSA.

Rivojlangan davlatga aylanishni o'zimizga maqsad qilib qo'ysak, bunda investitsiyani birinchi navbatda ta'limga qaratishimiz va uni zamon talabiga mos sifatda tashkil etishimiz zarur. Davlatimiz kelajagiz yoshlar qolida ekanligini inobatga olgan holda ularning ta'lim sifatini yuqori qilib qo'ygan holatdagina yuksalishga erishishimiz mumkin. Ta'lim sifatini samarali amalga oshirish uchun esa uni talab darajasida qilib tashkil qilishimiz va uni o'z maqsadiga erishishi uchun bor imkoniyatlardan unumli darajada foydalana olishimiz lozim. Darslar davomida

innovatsion texnologik vositalaridan foydalanish o'quvchilarning darsga jalb qilinishi va mavzuni tez va oson tushunish darajasini oshirishga

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.SH.M.Mirziyoyev. Konstitutsiya-erkin va farovon hayotimiz, mamlkatimizni yanada taraqqiy ettirishning mustahkam poydevoridir-Toshkent: O'zbekis.
2. Adizova, Nodira, and Uktamova Mohinur. «Interfaol mashqlar asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirish.» E Conference Zone. 2023.
- 3.Ishmuhammedov R.,Abduqodirov A., Pardayev A. «Ta'limda innovatsion texnologiyalar» - T.:O'qituvchi, 2003